

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Trivselssamfundet - et socialdemokratisk projekt

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 2008

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 4

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

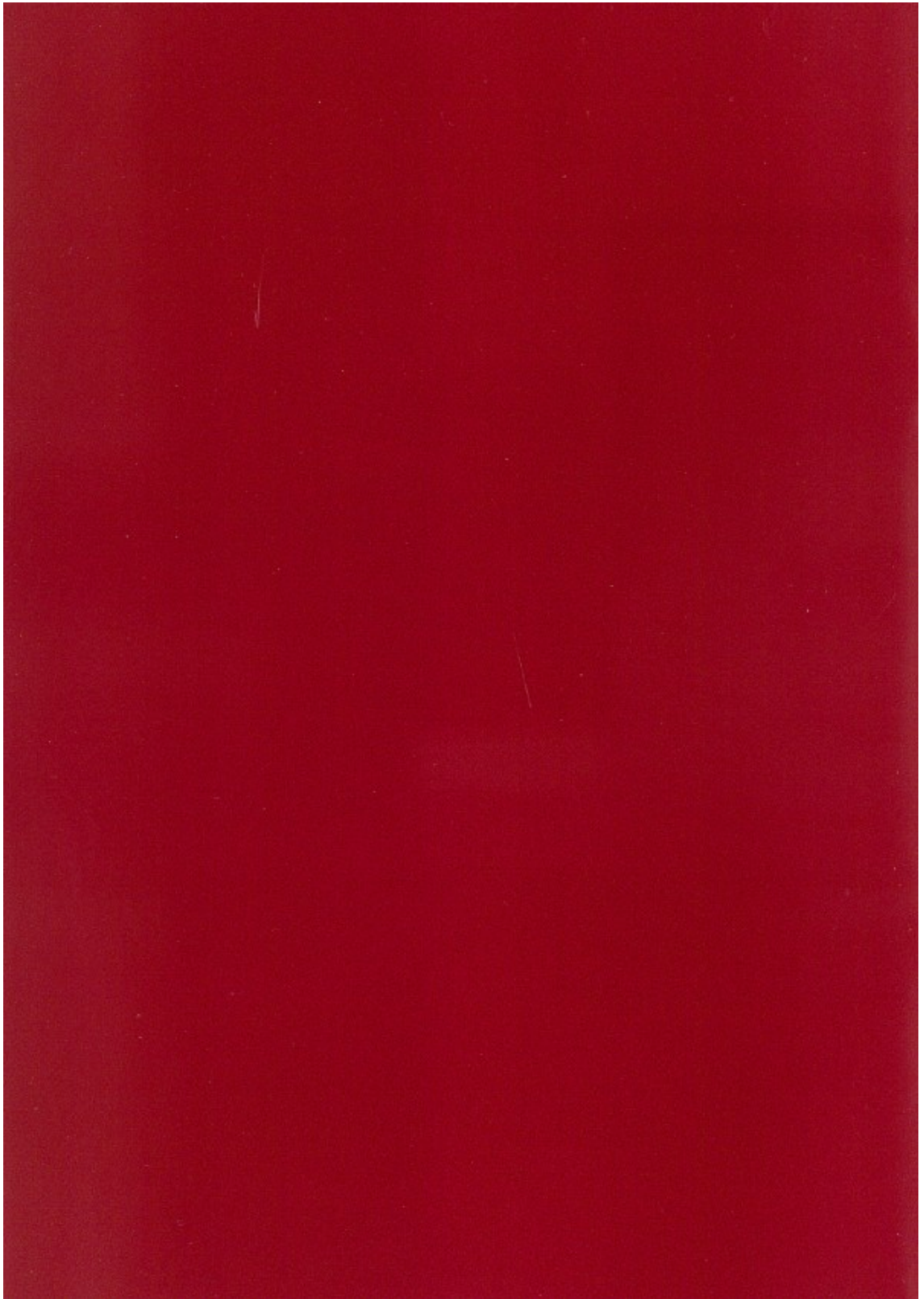
Trivselssamfundet – et socialdemokratisk projekt

Trivselssamfundet

– et socialdemokratisk projekt

socialdemokraterne

Plads til trivsel

Trivselssamfundet – et socialdemokratisk projekt

Når tidligere tiders socialdemokratiske politikere skulle formulere et nyt projekt, kan det i dag synes som om, at udfordringen var ligetil og enkel. Men det skyldes kun, at vi har bagklogskabens klare lys til at se det i. For ganske vist var det ikke svært at få øje på samfundets demokratiske, sociale og økonomiske uretfærdigheder og udfordringer, men løsningerne var ofte svære at få greb om og råd til. Ressourcerne i samfundet var langt færre end i dag, og det var derfor på mange måder vanskeligere end i dag at formulere et realistisk projekt. Alligevel lykkedes det som bekendt gang på gang. Socialdemokratiet formulerede visionerne om et demokratisk og socialt retfærdigt samfund, et "Danmark for Folket" udtrykt i velfærdssamfundet. Socialdemokratiet satte kursen for fremtidens Danmark. Og det er vi klar til igen.

"En bygning vi rejser" blev projektet bl.a. kaldt – og det er den bygning, som vi nu er klar til at bygge ovenpå. Den gamle bygning skal ikke rives ned men nænsomt renoveres, så den bliver tidssvarende – og så skal der tilføjes en helt ny overbygning, som vi kalder "Trivselssamfundet".

Trivselssamfundet er en vision, som forsøger at tænke længere og dybere i forhold til at besvare det centrale spørgsmål om, hvordan vi vil kombinere friheden og fællesskabet i vores fremtidige samfund. Og samtidig er det et opgør med såvel højre- som venstreorienterede utopier. Det er et fravalg af socialistiske utopier med ensretning og undertrykkelse til følge. Det er et fravalg af kulturradikale utopier om den fuldkomne frigørelse og værdirelativisme. Det er et fravalg af den borgerlige utopi om den konservative kernefamilie som eneste kilde til lykke. Det er et fravalg af den liberalistiske utopi om mere marked og mindre fællesskab.

Trivselssamfundet er derimod

- retten til et liv uden konkurrence
- et opgør med kapitaliseringen af vores fælles værdier
- stræbsomme reformer i en tryk ramme
- et stærkt dansk værdifællesskab
- retten til en forureningsfri tilværelse
- retten til et liv i tryghed

Retten til et liv uden konkurrence

Der er ingen tvivl om, at vores generation er mere privilegeret end nogen anden før os. Vi er rigere, bedre uddannede og mere succesrige, end det nogensinde før er set. Og med mindre ukendte katastrofer indtræffer, kan vi se frem til at blive endnu rigere i de kommende årtier. Alle forudsætninger for, at økonomien vil vokse, er til stede, men hvad vi vil bruge den øgede velstand til, er et politisk valg. Et ideologisk valg.

Vi tror på, at materiel velstand og personlig trivsel er hinandens forudsætninger. Uden økonomisk tryk i form af en varig og anstændig indkomst giver det ingen mening at tale om trivsel. Den store stigning i velstanden over de seneste år kan i høj grad tilskrives, at vi er en del af den internationale økonomi. I kølvandet på den følger krav om konstant dygtiggørelse, omstillingsparathed, produktivitet fremme og konkurrence. Og sådan vil det også være fremover.

Det giver fantastiske muligheder men også store udfordringer – både for samfundet og for den enkelte dansker. De kompetencer, der gør det muligt at klare sig godt i dag, vil ofte være utilstrækkelige i forhold til at imødekomme morgendagens krav. Hver enkelt dansker, der går på arbejde eller er i gang med en uddannelse, oplever stadige krav til omstilling, produktivitet, forøgelse og dygtiggørelse. Sådan er kravene i det moderne globaliserede samfund, og det sætter os under pres – både som individer, familier og samfund. Samtidig rejser det et grundlæggende spørgsmål, om vi nu husker at indrette vores tilværelse, så den ikke alene bliver tålelig men også god! Antallet af stress-tilfælde, antallet af mennesker på sygedagpenge og antallet af familier, som efterlyser mere tid til og med hinanden, illustrerer tydeligt, at vi har en udfordring. Og at vi har muligheden for at vælge anderledes, hvis vi vil.

Meningen med at leve i et velfærdssamfund kan ikke være, at vi konstant skal stresse os gennem livet frem mod vores pension.

Velstand er vigtig, men der skal mere til. Vi må også kunne tillade os at stræbe efter, at vores tilværelse bliver god og lykkelig. Lykken må den enkelte selv klare – der er grænser for, hvad vi kan gennemføre af politisk vej. Men via politikken kan vi skabe nogle rammer om den enkeltes liv, som giver hende eller ham langt bedre muligheder for selv at vælge en tilværelse, end det er tilfældet i dag. Vi har nu så høj en velstand, at vi mener, at tiden er inde til, at vi bruger en del af velstanden til at skabe mere trivsel og sammenhæng i vores stræbsomme tilværelse. At trives mens vi er travle, er Socialdemokratiets næste projekt.

Mennesker er forskellige. Familier er forskellige. Nogle går gennem tilværelsen uden at få stress, mens andre bliver alvorligt syge. Nogle klarer samlivet let og ubesværet, mens andre må erkende, at parforholdet ikke holdt. Nogle går ubesværet fra job til job, mens andre oplever arbejdsløshedens forbandelse. Men fælles for langt de fleste er, at vi har en drøm om en god tilværelse. Det er ikke den samme drøm, og det er desværre ikke os alle, der får opfyldt den bare tilnærmelsesvis. Vi vil gøre det lettere for alle danskere at leve deres drøm ud.

Når man står midt i livet, kan det være svært at gøre sin uddannelse om eller trække stikket på arbejdsmarkedet ud for en tid. Der er hele tiden ubønhørlige krav til indtjening og karriere. Lånet på huset skal betales, og jobbet skal passes, så det også er der i fremtiden. Men sådan behøves det ikke at være hele tiden. Vi kan indrette os anderledes, hvis vi vil.

Tænk, om vi kunne få muligheden for at stemple ud af konkurrencen på arbejdsmarkedet for en stund og bruge et halvt år på os selv og familien. På at passe vores forældre, blive klogere via uddannelse eller...? Og det vel at mærke skete efter eget valg på det tidspunkt, hvor det passer os, uden at vi skal gå kraftigt

ned i levestandard og med sikkerhed for, at jobbet er der, når vi vender tilbage. Tænk, om vi fik muligheden for at tage den lange rejse med børnene, inden de flyver hjemmefra? Tænk, om vi kunne holde fri hver fredag i et års tid? Tænk, om vi kunne få lidt mere tid med børnene – også når barselsorloven er overstået? Tænk, om vi kunne holde fri et par måneder og få bygget den længe ønskede udestue?

Drøm selv videre. Pointen er, at alle disse drømme rent faktisk kan realiseres. Hvis vi indretter os på det. Hvis vi sparer op til frihed midt i livet. Det er ikke gratis – det vil koste en bid af vores øgede velstand. Men vi er sikre på, at mange danskere i perioder af deres liv gerne vil bytte ting ud med tid, hvis de får rimelige muligheder for at foretage det valg.

Tidsbanker er metoden til at opnå den målsætning. I dag har vi indrettet vores liv, så vi i princippet yder den samme indsats på arbejdsmarkedet gennem hele livet – 37 timer om ugen uge efter uge år efter år. Men så statisk er vores liv ikke. Der er perioder, hvor vi har meget energi og tid til at yde mere, og der er perioder, hvor vi gerne vil prioritere andre ting end arbejdet højt. Efter endt uddannelse har man ofte masser af energi og lyst til at tage fat, men når man nogle år senere får det første barn, vil man gerne bruge mere tid sammen med familien. Sådan veksler vilkårene for vores liv, og med tidsbanker får vi muligheden for selv at tilpasse arbejdslivet, så det bedst muligt kommer til at passe sammen med resten af tilværelsen. Derfor vil vi gennem bl.a. arbejdsmarkeds- og skattelovgivningerne fremme ideen om tidsbanker.

Hvad folk bruger tiden til er deres egen sag – vi har hver især ansvaret for at skrue en tilværelse sammen, der passer til os og vores familie. Men mulighederne for at vælge skal være flere – vi vil et mere fleksibelt samfund, der skaber de bedst mulige rammer om den enkeltes trivsel.

Et liv uden konstant konkurrence skal ikke kun være en ret for de voksne på arbejdsmarkedet. Børn har et mindst lige så stort behov for trivsel. Der er intet i vejen med at stille krav til skolebørn om præstationer og stræbsomhed (f.eks. gennem målrettede test), men hvis sådanne firkantede krav bliver den drivende hovedmålsætning for vores uddannelser og pædagogik, mister vi helheden og taber mange af vores børn i uddannelsessystemet. Der er en tendens i tiden – anført af de borgerlige – til, at vi skal måle og stræbe og sætte krav på flere og flere områder – selv i forhold til de alleryngste.

Den udvikling vil vi have brudt. Faglige kundskaber er et vigtigt mål i vores uddannelsessystem, men vi vil gøre elementer som trivsel, samarbejde, social forståelse, idræt og kreativ udfoldelse til ligestillede dele af uddannelsen. Vi mener, at det er vejen til at skabe hele mennesker – og dermed i sidste ende også dygtigere mennesker. Grunden til, at danskerne klarer sig forfærdeligt i den internationale konkurrence, er ikke, at vi opnår bedre faglige færdigheder, end man gør i andre lande, mens vi går i skole. Grunden er, at vi igennem vores barndom og ungdom lærer færdigheder som samarbejde, organisation, problemløsning og respekt for andre. Disse fine egenskaber er det på tide, at vi anerkender og sætter i system. Derfor vil vi fremlægge et oplæg om børnenes trivsel, som vil indeholde en omfattende reform af vores pasnings- og uddannelsesstilbud.

Et opgør med kapitaliseringen af vores fælles værdier

I 80'erne skrev fremsynede nordiske socialdemokrater rapporten "Nyt syn på offentlig sektor". Det var en tiltrængt modernisering af det socialdemokratiske velfærdssprojekt, hvor der blev stillet krav til effektivisering og blev gjort op med bureaukrati og ineffektivitet i den offentlige sektor. Denne rapport dannede grundlag for en succesrig administration og udvikling af velfærdssamfundet i 90'erne, og den indeholdt samtidig et opgør med rækkevidden af offentligt engagement og et usentimentalt syn på offentligt ejerskab. I Danmark og Sverige gennemførte man således den 3. vej, inden andre europæiske lande beskrev de nye ideer med den betegnelse.

Den 3. vej var en nødvendig og succesrig udvikling af den socialdemokratiske politik, og den skal ikke rulles tilbage. Men i dag er vi nået til enden af vejen, hvor der næppe med fordel kan drives flere betydelige gevinster ud af ideerne. Og navnlig én overvejelse trænger sig på i forhold til udviklingen af den fremtidige politik: Giver salg af større statslig og offentlig virksomhed samt konkurrenceudsætning af den offentlige service de forventede gevinster?

Var det eksempelvis fornuftigt at reformere og kapitalisere naturlige offentlige monopoler som elforsyning, telefoni, offentlig transport og visse serviceydelser? I nogle tilfælde ja, men langt fra i alle. Kun de færreste vil vel skrive under på, at det har forbedret den kollektive passagertransport kraftigt, at private udbydere er kommet ind på markedet.

Modsat vil de fleste være enige i, at den større konkurrence på telemarkedet har givet os bedre og frem for alt billigere produkter. Men er det klogt at tillade privatisering af flere transmissionssystemer (fx til olie og gas), så længe andre stater opretholder deres kontrol herover? Det er spørgsmål, der må diskuteres grundigt, frem for at slå svarene op i en ideologisk håndbog.

Der er kort sagt brug for pragmatisk snusfornuft, når man skal vurdere, hvad der skal privatiseres og konkurrenceudsættes. Og her nytter det ikke noget at lade sig forføre af en markedslogik og en forblindelse af det private overlegenhed for slet ikke at tale om en blind tro på en automatisk nytteværdi af at afhænde og kapitalisere offentlige, fælles værdier. Der er faktisk områder, hvor det er decideret nyttigt og ønskeligt, at der findes en offentligt eller kollektivt ejet virksomhed, som danner et naturligt offentligt monopol, eller som kan virke som modvægt til det private marked. En sådan offentlig virksomhed bør naturligvis ikke kapitaliseres blot af ideologiske årsager.

Et eksempel er den almene boligsektor. Det er både fornuftigt og ønskeligt, at vi har en boligform, der ikke er underlagt hensyn som hurtige gevinster på boligmarkedet, men som tjener et socialt formål, samtidig med at den dæmper priserne på det øvrige boligmarked. De borgerliges intention om at sælge ud af den almene sektor er en katastrofe, som vi vil kæmpe hårdt imod.

Og når vi har en vision om, at Danmark skal være helt i front i forhold til vedvarende energi og gerne på sigt være uafhængig af fossile brændstoffer til brug for vores varme- og energiforsyning, er det så klogt, at vi privatiserer store dele af energi-, el- og varmeforsyningen?

I 90'erne blev der gjort store anstrengelser for at sende private udbydere på banen for at overtage eller konkurrere med den offentlige kernetjeneste. Det blev en dundrende fiasko. Senest har de borgerlige – mod vores vilje – pålagt landets kommuner tvungen udbudspligt for 25 pct. af aktiviteterne med tvivlsomme resultater til følge. Pointen er, at det private oftest kun kan overleve i konkurrence med det offentlige, hvis de får en markedsfordel. På det område er de borgerlige yderst generøse, som vi bl.a. oplever det i forhold til afregningen til private hospitaler og tilkøbsydelse i hjemmeplejen.

Vejen til mere effektivitet og bedre service går ikke gennem fortidens offentlige bureaukrati, men den går heller ikke gennem ukritisk at lade markedet og det private stå for opgaven. Der findes en god dansk mellemvej, som bygger på vores tradition for selvorganisering og selvejende institutioner eller non-profit selskaber, hvor ideen og engagementet er det bærende, og hvor der er frihed til organisation og udvikling. Et eksempel er Frie Børnehaver, der blev grundlagt med den moderne pædagogik som omdrejningspunkt og som et modstykke til den daværende udbredte idé om at

tæske opdragelse ind i børnene. Et andet eksempel er de kommunale selskaber, som er blevet etableret rundt om i landet, og hvor der er indgået en driftsoverenskomst med kommunen. Det giver frihed og sætter grænser for, hvor meget den kommunale forvaltning og politikere kan blande sig. Sådanne modeller med egen bestyrelse og med inddragelse af medarbejderne i såvel planlægning som ejerskab, mener vi, er vejen frem. De skal udvikles og styrkes.

Der er rigeligt med andre steder, hvor det private kan tjene penge. Vores udgangspunkt er, at der kun skal etableres privat konkurrence til den offentlige service, der hvor det giver mening i det lange løb. I stedet skal der sættes på udvikling af den offentlige service i selvejende institutioner og virksomheder. Vi har intet imod et øget samarbejde mellem den offentlige og den private sektor på de områder, hvor det giver fordele for begge. Men vi vil sikre et ligeværdigt samarbejde, der styrker frem for udhuler velfærden, og hvor det er borgernes behov frem for de private virksomheders bundlinjer, der står øverst på dagsordenen.

Vi vil fremlægge konkrete planer for et opger med privatisering og kapitalisering af vores fælles værdier og forslag til en ny vej for den offentlige service og organisering. Såvel borgere som ansatte skal kunne trives med produktionen af velfærdens kerneydelser.

Stræbsomme reformer i en tryk ramme

Der var engang, hvor danskerne vågnede op til den ene økonomiske pakke efter den anden og med anstrengt mine kunne konstatere, at det nu igen var blevet dyrere at købe en bil eller en flaske vin. Tilsvarende oplevede man, at velerhvervede rettigheder på arbejdsmarkedet blev udhulet hen over natten, eller at det blev dyrere at bo i egen bolig. En del af forklaringen var, at tiden var en anden – 70'erne, 80'erne og starten af 90'erne var som bekendt plaget af økonomiske tilbageslag. Der var brug for stadige opstramninger, og så er det selvfølgelig sværere at navigere langsigtet, end hvis det er opgangstider. Dårlige tider kan man ikke altid tage højde for, men man kan i god tid diskutere mulige løsninger med befolkningen, som sagtens kan overskue behovet for handling i tide. Sådan vil det være fremover. Overvejelser om store reformer af samfundet vil blive lagt frem og diskuteret i tide, hvor det overhovedet er muligt.

Og reformer er der brug for. Ikke for reformernes egen skyld, men fordi vi hele tiden må stræbe efter et bedre og mere effek-

tivt samfund. Ingen organisation og intet system kan klare fremtidens udfordringer optimalt uden ændringer. Derfor vil vi gennemføre stræbsomme reformer, men det vil ske i en tryk ramme, hvor befolkning, personale, berørte og beslutningstagere alle er en del af processen.

Uløste samfundsproblemer tager hele tiden ny form, og gårsdagens løsninger er ikke altid fremtidens. Derfor har vi brug for inspiration og deltagelse fra alle dele af samfundet i de reformprocesser, vi står overfor.

At så mange danskere er på sygedagpenge, at det svarer til 150.000 årsværk, er en åbenlys udfordring, hvor det kræver nytænkning og reformer at ændre den kedelige statistik. At alt for mange børn og unge er kede af skoledagen, og at stadig færre unge får en ungdomsuddannelse, er det en bunden opgave at lave om på. At sikre investeringer i fremtidens arbejdspladser, højne kvaliteten af den kommunale velfærdsservice, rekruttere hænder nok til arbejdsstyrken, skabe et bæredygtigt energisystem og forbedre udsatte børns muligheder i samfundet er bare nogle få af de

områder, hvor reformer og ændringer trænger sig på efter 7 års borgerligt styre. Der er intet område, som ikke fortjener at blive kigget konstant efter i sømmene med det formål, at vi kan gøre det endnu bedre.

Enhver generation må have som ambition at aflevere velfærdssamfundet i bedre stand til sine børn, end man fik det fra sine forældre. Det er fortsat vores mål. At løfte velfærdssamfundet videre til trivselssamfundet betyder bedre økonomi, mere effektiv organisation og øget social stræbsomhed på vegne af og sammen med samfundets svageste. Det kræver alt sammen en afklaring af den økonomiske ramme, som skal anvendes til at løse de fælles udfordringer.

Historisk er velfærdssamfundet bygget op på baggrund af et højt skattetryk. Vores ud-

gangspunkt er, at der også i trivselssamfundet vil være et højt skattetryk, og at det fortsat skal være de bredeste skuldre, der bærer det tungeste læs. Hvis ikke man erkender dette åbent, bliver man nødt til at afmontere dele af fællesskabets opgaver eller sænke kvaliteten drastisk, og det er ikke vores målsætning. Samtidig er der selvfølgelig grænser for, hvor meget der med rimelighed kan opkræves til fællesskabet. Gennem en fortsat fremgang i samfundets økonomi og en klog prioritering vil vi sikre et stadigt bedre samfund, samtidig med at vi serger for, at det samlede tryk af skatter og afgifter ikke øges. Det giver på en og samme tid mulighed for et stærkt og udviklende fællesskab og rum til den private foretagsomhed.

Et stærkt dansk værdifællesskab

Det danske samfund er et fællesskab. Et fællesskab, hvor vi tager vare om hinanden, og hvor der er klare spilleregler for den måde, som vi lever sammen på. At være dansk er noget unikt. Vi har en fælles historie og en fælles fortid, som danner grundlaget for vores samfund, og sammen med nutiden skaber det en stor fællesmængde af værdier og holdninger, som tilsammen udgør vores kultur.

Vores politiske mål er mest mulig frihed til det enkelte menneske. Vi tror grundlæggende på, at fællesskab giver mere frihed, end frihed giver fællesskab. Derfor er rækkefølgen afgørende. Jo stærkere fælles velfærd desto mere frihed til den enkelte. I vores hverdag er det helt afgørende, at der er voksne nok omkring vores børn i børnehaven, at verdens bedste sundhedsvæsen tager sig af os, når vi bliver syge, og at omsorgsmedarbejderne har tilstrækkeligt med tid, når vores pårørende eller vi selv bliver så gamle, at der er behov for

pleje. Hvis ikke de ting er på plads, udhules friheden og bliver til tom retorik.

Et stærkt velfærdssamfund kræver en stærk offentlig sektor. I andre lande spiller fællesskabet en mindre rolle, og her må det enkelte menneske eller den enkelte familie selv varetage velfærden. Men den danske model bygger på, at vi har et fælles ansvar for velfærden. I Danmark er vores fællesskab sådan indrettet, at vi gerne betaler for, at fru Hansen fra Vojens kan få en ypperlig behandling på landets sygehuse, hvis hun har brug for det. Vi behøver ikke engang at kende fru Hansen for at bidrage, og hun behøver ikke at takke resten af landets skatteydere for deres bidrag.

Der findes et usynligt men stærkt bånd mellem os, der betyder, at vi finder det rimeligt og glædeligt, at folk får en gratis og lige behandling, men hvor vi til gengæld også forventer af hinanden, at vi yder til fælles-

skabet, når vi er i stand til det. At vi går på arbejde, hvis vi kan, og at vi betaler skat efter evne. Men det går dybere end det. På vores arbejdspladser, i skolen, i daginstitutionerne, over hækken og i idrætshallen arbejder vi sammen og er verdensmestre i at organisere os, påtage os ansvar og løse fælles problemer. Selvfølgelig skiller folk sig ud, og selvfølgelig findes der ikke nogen "standard-dansker", men vores samfund og kultur stræber grundlæggende efter enighed og fælles løsninger. Derfor kommer pligter før rettigheder. Fællesskabet kan kun overleve, når hver enkelt af os tager så aktivt et ansvar som muligt for det. Det sker i meget vidt omfang i det danske foreningsliv, hvor 1/3 af alle voksne danskere yder en frivillig indsats – og hvor yderligere 1/3 gerne vil bidrage. Det er en unik styrke for det danske samfund, som vi vil værne om og give optimale udviklingsmuligheder.

Det danske samfund handler grundlæggende om retfærdighed. At der stadig er mennesker, som kan betegnes som fattige, og at der nogle steder i samfundet opleves stigende ulighed, er ufatteligt og udtryk for grov politisk forsømmelse. Lige muligheder for alle børn – uanset familiebaggrund, køn og etnisk tilhørsforhold – skal selvfølgelig være et fast udgangspunkt. Først og fremmest fordi det handler om retfærdighed. Det er grundlæggende forkert, at vores familiemæssige baggrund fortsat er bestemmende for, hvilke muligheder livet byder på, og det understreger, at vores samfund fortsat er præget af systematisk ulighed. Vi vil fremlægge konkrete bud på en uddannelsespolitik, der i højere grad tilgodeser børn fra ikke-boglige hjem, en boligpolitik, der samler mere end den splitter, og en socialpolitik, der er i stand til løfte de dårligst stillede danskere ud af de svære livssituationer, som i dag bremser deres aktive deltagelse i samfundslivet.

En af de mest særegne danske værdier er respekten for individet. Igennem

Danmarkshistorien har gæve kvinder og mænd kæmpet for ikke mindst kvinders ligeberettigelse og vundet kampen over konservative mørkemænd. Ingen skal komme og tage det fra os. Tilsvarende blev der for små 50 år siden kæmpet en kamp for, at ungdommen havde ret til at være frie og bestemme over deres eget liv. Det er heller ikke til diskussion. Det samme gælder en fortsat tilbagetrukket rolle for religion i det offentlige rum. Religiøse dogmer, regler og skikke må aldrig stå over vores demokrati og den enkeltes frihed.

Et stærkt velfærdssamfund kan kun eksistere, hvis det enkelte menneskes integritet respekteres. Det betyder bl.a., at forældre ikke bestemmer over deres børns fremtidsvalg, og at mænd ikke aflønnes bedre end kvinder. Det er ikke til diskussion, at unge kvinder på linje med unge mænd har ret til deres egen krop og fri seksualitet. Det har de, og det er ikke et område, hvor vi går på kompromis.

Det er tvingende nødvendigt, at også nye danskere med etnisk minoritetsbaggrund anerkender og integrerer sig i grundlæggende værdier som disse. Hvis ikke det sker, kan det ikke lade sig gøre at tale om et reelt samfundsfællesskab mere. I historieløsheden ligger kimen til nye store fejltagelser, og værdirelativisme skaber rodløshed og forvitring af fællesskabet. Dem, der rangerede historieundervisningen ud på sidelinien for årtier siden, havde deres viden på det tørre, men efterfølgende generationer har lidt under, at helt basal viden om Danmarks historie er ukendt land. Det er der al mulig grund til at lave om på – ikke kun i skolen men også i vores medier og i vores kulturliv. Det vil vi sætte os i spidsen for at realisere.

Retten til en forureningsfri tilværelse

Vi skal passe på vores miljø. Det lyder indlysende, men det kræver politisk handling, hvis ikke vores mad, luft, jord og vand fortsat skal forurennes, og hvis ikke udledningen af CO₂ skal ødelægge vores klima. Den slags langsigtede hensyn klarer markedet nemlig ikke på egen hånd – slet ikke. Derfor vil vi hele tiden være efter landmænd, der uhemmet forurener vores vandløb, eller fødevarerproducenter, som putter de underligste stoffer i vores mad. Antallet af børn, som får allergi, eksploderer, forskere har rejst det røde flag i forhold til noget så grundlæggende som menneskets forplantningsevne, og visse kræftformer viser en eksplosiv vækst. Alt peger i retning af, at kemiske stoffer er hovedsynderen i alle disse tilfælde.

Hvorfor i alverden skal vi finde os i det? Det hører med til at trives, at vi kan få frisk luft, rent vand, ikke-farlige produkter og sunde fødevarer. Vi er et af verdens rigeste lande, så hvorfor skal vi mistrives med luftforurening i de store byer eller lugten af gylle på landet? Og hvorfor skal vi fortsat opleve, at flere og

flere børn bliver allergikere, og at uanset hvad vi propper i os, så går gennemsnitsvægten kun op? Det er ikke nødvendigt. Der findes teknik og teknologi, som kan sikre os en forureningsfri tilværelse, hvis vi vælger at prioritere det.

Det er f.eks. muligt at begrænse udstødningsgasser ved at belønne biler, som har partikelfiltre. Generelt er der for længe opfundet biler, som er langt mindre forurenende end den nuværende danske bilpark, men som vores afgiftsstruktur gør det umuligt for de fleste at erhverve. Vi ved, at vi allerede nu har teknologi, der kan regulere antallet af biler i og omkring de store byer – f.eks. roadpricing. Vi er fuldt ud klar over, at det sideløbende kræver en solid og kvalitativ udbygning af den kollektive trafik omkring storbyerne, men det er en investering, som vi er klar til at prioritere.

Det er også muligt at beskytte vores natur og især vores vandløb bl.a. ved at hindre overgødskning og ved at begrænse ulempene fra gylletanke. Landbruget er i dag blevet en storindustri, og intet tyder på, at de selv

kan klare opgaven i forhold til vores fælles miljø. Derfor vil vi regulere med afgifter og påbud, så vi sikrer, at landbruget og den øvrige befolkning kan trives side om side.

Tilsvarende er det både muligt og rigtigt at stille krav til industrien om, at vi nægter at acceptere produkter, der afgiver kemiske stoffer, som vi bliver syge af. Det skal være industrien, som skal bevise, at det, de propper i maling, i plasticartikler, i tekstiler osv., ikke medfører, at vi bliver syge. Og det skal ikke kun gælde det enkelte stof, men også hvordan de fungerer i sammenhæng med hinanden. Vi vil stille krav og indføre påbud, samtidig med at vi oplyser og informerer forbrugerne, så de trygt kan købe produkter af enhver art. Anvendelsen af kemikalier reguleres for en stor dels vedkommende af EU. Men Danmark kan gøre langt mere for at begrænse brugen af de farligste stoffer og presse udviklingen endnu længere.

I takt med vores øgede levestandard skulle man tro, at kvaliteten af vores fødevarer ligeledes steg. Det er desværre ikke det fulde billede. Det er muligt at købe kvalitetsprodukter, men det er dyrt og ofte vanskeligt for den travle familie at overkomme det. De store supermarkeds kæder har næsten monopoliggende markedsdominans, hvor ganske få indkøbere sammensætter udvalget i butikkerne til familien Danmark. Det giver et kedeligt udvalg uden mange valgmuligheder, og samtidig er det for de fleste uoverskueligt, hvordan de forarbejdede produkter er sammensat. For at give variation i udbuddet og fremme produktionen af fødevarer, som ikke er tilsat alverdens tilsætningsstoffer, vil vi fra politisk hold skubbe til markedet – bl.a. gennem nye afgiftsstrukturer.

Enhver kan se, at anvendelsen af fossile brændstoffer som kul, olie og gas har en overskuelig udløbsdato. Alene af den grund er det vitalt, at vi finder alternativer. Samtidig er vi ved at erkende de enorme fremtidige proble-

mer, som udledningen af CO₂ forårsager, og her er netop brugen af disse energiformer den store synder. Socialdemokratiet har siden slutningen af 60'erne været i front med en progressiv miljø- og energipolitik, og vi skabte i 90'erne forudsætningen for en af de største eksportsucceser i Danmark i nyere tid nemlig vindmølleindustrien. Siden regeringsskiftet i 2001 har satsningen på alternative energikilder imidlertid været fodsælende og modstræbende. Det er ikke vejen til at opnå de fremskridt, som kommende generationer desperat har brug for.

Der er behov for en storstilet satsning, som omfatter alt lige fra brug af jordvarme, udvikling af rene og holdbare energibærere, og udvikling af solceller- og bølgekraft. Og målet skal ikke alene være at udvikle disse teknologier. Målet skal også være at lade dem komme danskerne til gode ved at lade forbrugerne høste de eventuelle fremtidige kapitalgevinster ved de nye teknologier i form af lavere energipriser. Selvforsynende, bæredygtig og eksportorienteret skal være nøgleordene for den fremtidige danske energisektor.

Retten til et liv i tryghed

Retten til tryghed

Vi har alle brug for tryghed i vores liv for at kunne leve vores drømme ud. Det er dagpengesystemets tryghed, der gør, at vi tør tage chancer med nye jobs på arbejdsmarkedet. Det er sundhedssystemets tryghed, der gør, at sygdom ikke risikerer at ruinere den enkelte. Det er socialsystemets tryghed, der gør, at vi også i de alvorligste kriser i vores liv har muligheden for at leve en tålelig tilværelse.

Alle disse former for tryghed – og flere til – er essentielle i det socialdemokratiske velfærdssamfund. Vi ser ikke frihed og tryghed som hinandens modsætninger. Vi ved, at tryghed er forudsætningen for, at mennesker kan bruge deres frihed og leve deres drømme ud. Sikringen af trygge rammer om den enkeltes tilværelse er derfor også i fremtiden en nøglemålsætning for Socialdemokratiet.

Det handler ikke om at tage ansvaret for deres eget liv væk fra folk – tværtimod. Men det handler om at spænde et effektivt sikkerhedsnet ud under alle danskere, så de trygt kan kaste sig ud i deres eget liv vel vidende, at hvis det skulle gå galt, vil de blive samlet op og hjulpet videre. Et godt eksempel på dette er den nye danske arbejdsmarkedsmodel, der blev bygget op i 90'erne, og som i dag bliver berømmet i størstedelen af Europa som "flexicurity-modellen". Den har med al ønskelig tydelighed illustreret, at et sikkerhedsnet på ingen måde behøver at blive en sovepude,

men at det tværtimod motiverer mennesker til at tage de nødvendige chancer i deres arbejdsliv.

Tryghed hænger derfor uløseligt sammen med et moderne og kompetent velfærdssamfund. Men det handler om mere end det. Det handler også om tryghed i vores hverdag – at vi kan færdes på gaden uden frygt for chikane eller vold. På det område er det danske samfund stadig relativt trygt sammenlignet med mange andre, men det er ikke godt nok for os. Vi vil ikke acceptere, at nogle få afstumpende voldsmand ødelægger nattelivet for de mange, der blot har lyst til at feste sammen. Vi vil ikke acceptere, at nogle få mænd udmønter deres frustrationer i vold mod kvinder – uanset om det sker inden- eller udenfor hjemmets fire vægge. Vi vil ikke acceptere, at ældre medborgere ikke tør færdes på gaden efter mørkets frembrud på grund af små grupper af utilpassede unge.

Socialdemokratiet vil derfor sikre en konsekvent retspolitik, hvor handlinger, der skader andre menneskers tryghed, bliver straffet. Vi anerkender, at der ofte ligger sociale eller andre udefra kommende årsager til grund for kriminalitet, og vi vil styrke indsatsen for at minimere disse årsager. Men det fjerner ikke ansvaret fra den enkelte. Uanset hvad man har oplevet, er der ingen undskyldning for at skade andre mennesker. De få skal ikke have lov til at ødelægge de manges tryghed.

Det videre arbejde

Dette papir er udarbejdet af den socialdemokratiske ledelse. Det er blandt andet resultatet af den debat og idéudveksling, der har fundet sted internt i partiet siden folketingsvalget i november 2007.

Vi har set det som vores ansvar at sammenfatte alle disse bidrag og indtryk, og selv om ikke alt har kunnet indarbejdes i dette papir, har alle bidrag været med til at styrke debatkulturen og idéudviklingen i vores parti. Tak for engagementet og særlig tak til Hans Stavnager for kyndig redigering.

Det er en udvikling, der skal fortsætte. Det her er starten og udgangspunktet for en stadig udvikling af vores politik, hvor vi inviterer alle medlemmer af partiet og alle interesserede borgere til at diskutere og udvikle den foreliggende ramme sammen med os. Vi håber og tror på, at papiret kan være med til at skabe masser af aktivitet, gode ideer og styrkelse af debatkulturen i Socialdemokratiet.

God arbejdslyst

Den Socialdemokratiske ledelse

Sept. 2008

”

*Vi er rigere, bedre uddannede og mere succesrige,
end det nogensinde før er set. Men hvad vi vil
bruge den øgede velstand til, er et politisk valg.
Et ideologisk valg.*

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk